

מגילת יהודית

לאמרה בחנוכה

ואתה בן אדם קח לך מגלת ספר, בטנך תאכל ומעיך תמלא את אשר אתן אליך, ותהי בפיך כדבש למתוק. וברכו את יי' אלהיכם, אשר עשה עמכם להפליא, וידבר עמם תחתנו ומשסינו שיסה לנו, מפלטנו מאויבינו ומן קמינו תרוממנו. הלא זאת מודעת בכל הארץ, יי' מנסנו, הנלך בתורתו אם לא. ובעבודתנו לא עזבנו, יגענו הונח לנו. והי בראשית ממשלת ירושלים, ויקנא דוכוס אחד על ירושלים ועל עמו, ויעל ירושלים הוא וכל ממשלתו עמו. ויצר עליה ויבן דיק, ולא נתן לאיש לצאת ולבא, ויהיו במצור ימים רבים. ותחזק עליהם הרעב, ותבקע העיר, ויבא הדוכוס ירושלים, ויחזק עליה ויתפשה וכל ערי מצודות ביהודה. ויתנו יד תחת ידו ויעבדוהו. וישם את כסאו מעל כסא המלכים, אשר היו בירושלים, ויעש חיל, ויך את ישראל וירש את ארצם. ויקח את אוצרות בית יי' ואת אוצרות המלך, ויתן עונש על הארץ, ולא יכלו בני יהודה ובנימין לשאת את ראשם ויכעו. ויועץ עם שריו ורוזניו, והם הרשיעו לעשות, ויאמרו, זאת העצה היעוזה, לנו נתנה הארץ למורשה, מבנותיהם נקחה לנו, ותהי נפשם להם לשלל. בזאת יאותו לנו האנשים ונהיה לעם אחד. ויטבו דבריהם בעיניו ולא אחר, כי חפץ בבת יעקב. וישלח ויקרא לכל אנשי יהודה וירושלים, ויבאו כלם אל המלך. [ויאמר להם המלך]: שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מישועה. אל אנכי ומושב אלהים ישבתי. אפס כמוני ומושיע אין בלתי. מגיד מראשית אחרית את אשר לא נעשו. אומר עצתי תקום וכל חפצי אעשה. ונתתי עצתי בציון ותפארתי על ישראל. אין חפץ המלך במוהר, כי אם בשלל צבעים, רקמה, רחם רחמתים לראש גבר. שמעי זאת בת ישראל העדינה, היושבת בבית מכלל יופי וטובת מראה, כי תהיין לאיש כעצמת חבריך הביאו אותה אלי ואדענה. שתי אלה לא ישרו בעיני. אלמנה וגרושה לא תקחו, כי אם בתולה מעמיו. שמעו זאת בית יעקב, הנה צרפתיך לא יבכסף ובחנתך, ואם לא פתחת אזניך, דע את אשר אעשה לך, בחוריך בחרב אהרוג, ושריך ושופטיך למרמס אתן. ואשיבה ידי עליך

1. כ י ת ה י ין , הלשון מגומגמת, והכוונה היא, כי אם תינשא אשה לאיש יביאו אותה חבריו אל המלך.

ואשרוף כל מבצריך. הנה אלמדך להועיל, בדרך זו תלך עוצו עצה ודברו. ויתן להם זמן שלשה ימים, ולא דברו לו מטוב ועד רע. ויצאו ממנו סרים וזועפים. ויראו אותו בני ישראל ברע, ולא היה להם ידיים לנוס הנה והנה. וירף ידם ולא מצאו מענה. ואחרו מן המועד אשר יעדם, וישלח ויקרא אותם ויאסרם ויתנם בבית המהפכת. ויוציא ממסגר נפשם ויאמר להם, הראשונות מאז הגדתי ומפי יצאו, מדעתי כי קשים אתם ומצחכם נחושה. למען שמי אאריך אפי, לבלתי הכרית אתכם. שובו עדי, ואתנה אתכם לתהלה ולשם ולתפארת. ויענו כלם יחדו בלעגי שפה ובלשון אחרת ויאמרו, כדברך אדוני המלך, הננו בידך, לעשות כטוב בעיניך. קרסו כרעו יחדו. לא יכלו מלט משא, ותתעלפנה הבתולות היפות ותבכינה ויאמרו, האלהים מצא את עוננו ויתן אותנו למשסה, ויבכו בכי גדול. ויחזק דבר המלך, ויוציאום אל ביתו, ותחללנה אותנה והנשים תשכבנה. ותאמרן הנשים השאננות, עד מתי יהיה זה לנו למוקש. הלא טוב לנו וחדלנו מהיות לאיש, ולא נבואה אל משכבותינו. ויעשו כן. ותשבת מהעיר קול ששון וקול שמחה, קול חתן וקול כלה. ויהיו ימים רבים, ולא באו כימים הראשונים, ויפלא מאד בעיניו, ויחר אפו. וישלח ויקרא אל אנשי העיר, הלא זאת דברי ראשון, ותקשו עורף, הפכתם ולא פנים. חי ראשי, כי בני מות אתם, את אשר לא שמרתם את מצותי. הטוב לכם, כי ימשול בכם איש אחר, אם משול בכם כל אנשי. דעו איפה, כי תהיינה להם למשסה. ויאמרו חלילה מעבדיך מחדול לעשות כטוב בעיניך. אך אשר חדלנו לתת את בנותינו לאנשים, הכסף אזל מכלינו לתת אל בנותינו, לכן תעגנה. ויען האיש הבליעל, אנסה נא אך² הפעם ואראה אם כנים אתם. לכן שובו אל אהליכם ואצוה אליכם לאמר. ויעבר קול ביהודה ובארץ ירושלם, כל איש ואשה אשר לא ינשאו, וישים דמים בביתו, אחת דתו להמית. זאת שנית כסות דמעה. ויחרדו איש אל אחיו, ותופרנה עצת הנשים. והיה כי תנשאנה לאנשים, ותלקחנה בית המלך וישכבו את הנשים הצובאות. והיו בימים ההם, היתה בעיר מהומה רבה מאד, ותהינה בנות ישראל צרות כל ימי חייהן אלמנות חיות.

ויהי כי צר להם, ויכנעו וישובו אל יי' בכל לבם ובכל נפשם, וישמע יי' מהיכלו ויתן להן מושיע, את יהודה. והאיש גדול מכל בני קדם, גבור חיל ואיש מלחמה. ויהי לו אחות יפה וטובת שכל, ויהי בלב אחיה לתת אותה לאיש. ויארס אותה ותהום כל העיר. ויהי בשמעה, ותבך ותתחנן לו, לבלתי היות לאיש, פן תקח אותי ונפלתי ביד הערל הזה, ואני אנה אוליך את חרפתי,

ואתה תהיה כאחד הנבלים בישראל. עליך יאמרו המושלים, בגדה יהודה וגם תועבה [נ]עשה, את אחותה לקחה ותעניה. והיה כשמוע את דברי אחותו, ותאלצהו³ ויחר אפו. ויחגור את חרבו, וילך אל בית המלך, והוא יושב על כסאו והשרים מימינו ומשמאלו. ויראהו חגור חרב מצומדת, ויבוהו ויאמר, השלום יהודה. תבא נא אחותך ונדענה. ויאמר, מה לך ולשלום. טוב (אלי) אחרי. הכוונה תעשה את אחותי. וישלף את חרבו ויכרת את ראשו עם כל השרים, ועבדי המלך המית בחרב. ויצא משם, ויתקע בשופר, ויאספו בני ישראל כאיש אחד. ויאמר, רדפו אחרי, כי נתן אלהינו בידינו את כל אויבינו. ויצאו ויכו איש נגדו, ויריעו וינסו והמחנה היה בטח, לא נותר מהם איש. ותהי שמחה בישראל, כי שמחם יי מאויביהם, וישבו באהליהם כתמול שלשום. והיה כשמוע (אל) המלך הגדול אליפורני, כי מת אחיו, כי הכוהו בני ישראל וישב ממנו שבי, ויחר אפו ויצעק צעקה גדולה ומרה עד מאד. ויאסוף את מחנהו, עם רב, כחול אשר על שפת הים לרוב. ויראו בני ישראל, כי התבאשו עב המלך אליפורני, ויראו מאד לנפשותם. ויבנו (עיר) מצודות בכל יהודה וירושלם, וכינו שלח ומגנים לרוב, ויחזו(י) קו את בדקי חומותם, ויעשו מגדלות לתת בו אבנים גדולות. ויתנו חיל ואנשי מלחמה בכל עיר ועיר ובירושלם, ויקראו צום ויתפללו אל יי. ויעל אליפורני ירושלם, הוא וכל חילו אתו. ויראו ישראל, כי רב מאד מחנהו, ויראו מאד. ובכל יום ויום מתהלך סביב החומה עם שריו ופרשיו, שלישיו ורכבו. ויריעו תרועות גדולות ליראם ולבהלם. כה עשו ימים רבים. ויאמר איש ישראל מעל החומה ויצעק, הושיעה אדני המלך [ו]כרתה בריתך אתנו ונשימה אותך למלך. לא נחשוב כסף וזהב למאומה, אך היה לנו למשען ובה העירה ומלוך עלינו, ואנחנו יחדו נשתחה להדום רגליך. ותדבר אליהם יהודית קול גדול, הלא אתם בית ישראל, האתם עמי...⁴ עמי⁵, ואת דם אחי אבקש מידכם. אם יתן איש את כל הון ביתו לא יציל אותו מידי. והכרתי את ערי ארצך והרסתי את כל מבצריך ועשיתי באף ובחמה, ונקה לא אנקך. למען תתי אותך למשל ולשרקה, וחרפת עמי תשאו. לא אשוב אל בית מלכותי עד עשותי המזמתה, ואת אשר נשבעתי אקימה. לא אשיב חרבי מדם, ונקם אשיב לצרי. ויען האיש דבר, אל יתהלל חוגר⁶ כמפתח. ואני ביי אצפה, אוחילה לאלהי ישעי. וישב ביום ההוא אליפורני אל אהלו אשר נטה לו לשבת. והיה ימים יושב באהל עם שריו ואצילי הארץ, ולפניו

3. ותאלצהו, לעשות מעשה.

4. עמי, ההמשך חסר.

5. עמי, קשה לדעת למה זה נמשך. אלה הם דברי אליפורני.

6. חוגר, בכה"י: סוגר.

גדול עצה רב עלייה, איש נשוא פנים, יועץ וחכם חרשים ונבון לחש. וידבר אל המלך, תפל נא תחנתי, אחלי אדני, לכו ונלכה איש אל בתינו ואל ארצינו, ואל נאבדה לשבת באהלים ותלחם עם יושבי האי הזה.⁷ הלא ידעת אם לא שמעת את אשר עשה לסיחון ולעוג וליושבי ארצם, כל מלכים שלשים ואחד, ויכו אותם וירשו את ארץ הנגב, השפלה והערבה וכל חוף הים. כל עם אשר יחריד אותם, כלם בחרב יפולו. הגה יי' יריב ריבם וקבע את קובעיהם נפש. אבי, ראה גם ראה (מ)את אחיך, חרפתו אשר חרפום (ם) יי', השיב גמולו בראשו. כי יי' אלהיהם הוא אלהי האלהים ואדני האדנים. ליי' הארץ ומלאה. ומי יוכל לדין עם שתקיף ממנו. יי' ילחם להם. והנביאים נבאו להם לאמר, עופל בית ציון עדיך תאתה ובאתה הממשלה הראשונה לבת ירושלם. אם לי ולקולי תשמע, איש אל ארצו יפנו. ויהי כשמוע אליפורני את דברי האיש הזה ויחר לו מאד. ויאמר, איש הדמים, שקר אתה אומר אלי. אל היהודים אתה נופל. ויקצפו השרים עליו. ויאמרו, להתרפות לב אנשי המלחמה באתה. ומי בכל אלהי הארצות אשר הצילו את ארצם מידי, כי יציל את ירושלם. ויתפשוהו וישבעו, חי נפשי אדננו המלך, כי בן מות הוא. ויען המלך, יען כי דבר טוב על היהודים כמשפט הזה אעשה לו, את משפטו חרצתי. לכו ותלו אותו לשערי ירושלם. ידיו אסורות ורגליו לנחושתיים. אל תמיתוהו, אך ברעב ובצמא תניחוהו, לחורב ביום ולקרח בלילה. והיה ביום ההוא יראה את נקמתי מיושבי יהודה וירושלם. עבדי יאכלו והוא ירעב, עבדי ישתו והוא יצעק מכאב לב. ואכהו מכה אחת ולא אשנה. לו יבא נא ויושיעהו, ומי מידי יצילהו. ויצו את עבדיו (לאמר), ויאסרוהו בעבותים חדשים ויתלוהו ויניחוהו. וישא את עיניו בשמים ויאמר, אמות הפעם אחרי ראותי נקמה מאליפורני ומעמו. ויעמד בין השמים ובין הארץ שלשה ימים ושלשה לילות. לחם לא אכל ומים לא שתה. ויהי בשלשה הימים, ואשה אחת מבני בני הנביאים ושמה יהודית צעקה אל יי'. ותתפלל ותצום ותתחנן לו, אנא יי' עושה חסד לאלפים, זכרה לחסדי דוד הנאמנים. ויהי אחר התפילה, ותצלח רוח יי' ותשם לה בלבה, ותאמר אל שוער העיר, פתח את שערי העיר, אולי יהיה יי' אתי ויושיענו מיד אויבנו. ויאמר השוער, מה זאת מהרת לצאת. הלא אל מחנה אליפורני את נופלת ותעגבי אליו ותוני את [האיש]. ותען יהודית ותאמר, בצום עניתי נפשי ואשפוך את שיחי לפני יי'. הניחו⁸ אותי, כי עת לעשות ליי'. וירא השוער את טעמה ויאמר, לכי

7. ה זה, בכה"י: הזאת.

8. הניחו, בכה"י: הניחי.

ואלהי אביך⁹ יהי עמך. ויפתח השוער הפתחה בלאט, ותצא היא ושתי שפחותיה, והדלת סגר אחריהן. והי כצאת הגבירה ושתי שפחותיה, ההולכות לרגליה, ותלבש בגדי מלכות, ותשם כתר מלכות בראשה, ותיטב את ראשה, ותרב תפארתה, ותגדל יפעתה. ותהי יהודית נושאת חן בעיני כל רואיה. ותלך ותבא במחנה אליפורני, ויראו אותה ויהללנה אל המלך¹⁰. ותשאל ותאמר, איפה בית המלך. וילכו עמה חיל לרוב מאד. והי כבואה אל המלך, ותשתחו אל פניו ארצה. והי כראותו אותה ותשא חן וחסד לפניו. ויבהל ויאמר, למי הנערה. ותען ותאמר, מבנות ישראל אנכי, ואבואה היום להתנפל ולהתחנן אליך. תמצא שפחתך חן בעיניך, ופרשת כנפך על אמתך. ויאמר המלך, שאלי אחותי, מה שאלתך ומה בקשתך, עד חצי המלכות ותעש. [ותאמר], אתה אדני המלך, הנה לשפחתך אב וזן, איש האלהים מבני הנביאים הוא. ויקם מתוך העם ויעמד לראש הר הז[י]תים ויאמר, שמעו¹¹ נא דברי את אשר אלהי שולח עליכם. על מי בטחת, ותמרוד במלך הגדול אליפורני עבדי, והיה אם תצאו אליו והיתה נפשכם לשלל וחייטם. ואם אין שומע דברי, כעת מחר יבא עבדי אליפורני וישב על כסא דוד ומשל ממשל רב ואתם לא תנצלו מידו. את חמתיכם יבקע¹² ואת עולליכם ירטש, נאם יי'. והי בשמעם, ויחרדו אחריו וירדפוהו. וילך וישב אל אחד ההרים, לראות את אשר יהיה בעיר. והוא צוה לי, לכי ומלטי את נפשך ובאי אל המלך הגדול, ומלא[י] את דבריך ודברי אלי טוב לפני המלך, ואמלטה גם אני בגללך. עתה באתי תפול נא תחנתי, בבואך העירה החיה את אבי ואת אמי ואת אחי, ואנכי אהיה כאחת שפחותיך. והי כשמוע אליפורני את דברי הנערה וישמח ויאמר, אל תיראי, כי אעשה כנפשיך ואציל את נפשותיכם ממות. ואת תהיי על ביתי ומלכת בכל אשר תאוי. ואביך אשימנו שומר לראשי כל הימים. באי נא שכבי עמי אחותי, כי גדולה אתה אשר אהבתיך אהבת תענוגים. ותען יהודית ותאמר, אנא אדני, על רוב יפעתך שפך בדם חמתי¹³, אך בלילה אטהר וארחץ בנקיון כפי. עד הערב תנח ירך. ויאמר, כדברך אחותי, אך אל תאחרי אותי הלילה. רחצי הזכי. [ותאמר] שתים שאלתי מאת אדני, אל תשיב את פני ריקם. חסר אהלי האנשים, וירחקו מעלינו הרחק כמטחוי קשת, פן יראו אותנו ויגידו את אשר יראו, ונכרזה בעיניהם. גם אם יראו אותנו בני החיל,

9. אביך, בכה"י: אכתיך.

10. ויהללנה, שהיא ראוייה למלך.

11. שמעו, בכה"י: שמעי.

12. יבקע, בכה"י: תבקע.

13. שפך בדם חמתי, הלשון מגומגמת. רצתה לומר, כי היא נידה.

מתרפקים בעיינות ובנחלים, אל יגעו בנו, ודברנה דבר¹⁴. ויאמר, טוב. ויהי כי חפץ בבת יהודה. ויועק בקול גדול בכל המחנה, וירחקו מעליהם מאד, ויראו לנפשותם. ותאמר יהודית, צמאתי, וגם בצום נפשי ענית. ותאמר לשפחתה¹⁵, בשלי לי שתי לביבות ואכרה מידך. ותעש לה תלביבות ותמלחם עד מאד, ובחריצי חלב שפכה¹⁶ על הסיר. ותקחם ותביאם החדרה אשר אליפורני שמה. ויעש אליפורני כרה גדולה, את משתה יהודית, ויאכל את התלביבות ואת חריצי החלב. וישת ויטב לבו, וישכר ויתגל בתוך אהלה, וישכב וירדם. ויהי כראות יהודית, כי שותה שכור הוא נופל ארצה, ואין איש אתו בבית, ותקם על רגליה ותפרוש כפה השמימה. ותאמר, אנא יי הצליח נא לאמתך היום, והושיעה את ידי לי. ותקח החרב ותבא אליו בלאט, והוא נרדם, ותרם ימינה ושמאלה ותך את ראשו, ותכהו¹⁷ ותמיתהו. ותכרות את ראשו, ותשם אותו¹⁸ לוטה בבגדיה, ותלך עם שפחותיה מתופפות ושמוחות על פתח העינים. ויראה אנשי המחנה, ויראו מגשת אליהן. ותבאן¹⁹ אל שערי ירושלם, ויקראו אל השומר, פתח לאהובת רע. ויפתח²⁰ לה, ותראהו את הראש. ויאסוף אליו את כל אנשי העיר, ולא האמינו. ויאמרו, פן מצאה ראש מושלך בדרך ותקחהו לנו. ותאמר, אם לי ולקולי לא תשמעו אעידה לכם עדים באמנים. הגה מהלאה לשערי ירושלם איש גבור חיל יועץ למלך, ויצו לתלותו בידי, על אשר דבר טוב על היהודים אל המלך. וירוצו ויקחוהו, ויאכילוהו וישקוהו, ותשב רוחו אליו. ויראהו את הראש ויאמר, יהי שם יי מבורך כי לקח את נקמתי מאליפורני. דעו איפה, כי אין אליפורני חי, כי אם מת. וישמעו אל דברי המבשר וישתחו ליי. ויאספו כל אנשי המלחמה, ויצאו כצאת השמש חגורי חרב, ויפלו במ פתאם וילחמו במ. ויראו גבורי אליפורני, כי כן, ויבאו אל אהל אליפורני וימצאו הפתח כי נסגר. ויחילו עד בוש, ויקראו בקול גדול, ואין עונה. ויפתחו, ויראו את אדניהם נופל ארצה מת. ויהומם יי בקול גדול, ויגוסו ויפלו חללים רבים, לא נשאר בהם עד אחד. כן יאבדו כל אויבינו יי. וישונו ביום ההוא שמחים וטובי לב על כל הטובה אשר עשה האלהים לנו. ותהי יהודית מולכת על הארץ ושופטה את ישראל. על כן יעשו בני ישראל

14. ודברנה דבר, משובש. ושצ"ל: ודבר נא דבר.

15. לשפחתה, בכה"י: לשפחתו.

16. שפכה, בכה"י: שפך.

17. ותכהו, בכה"י: ויכהו.

18. אותו, בכה"י: אותה.

19. ותבאן, בכה"י: ותבאו.

20. ויפתח, בכה"י: ותפתח.

בסירות ובהוחים כרה גדולה עד מאד בחריצי חלב, שמחה ומשתה ויום טוב ומשלוח מנות איש לרעהו, תופיני מאכל מרחשת ולוש בבצק עד חומצתו, ובדבש תגדל תפארתו, ומעשה אופה ריקק לזכרון עובר ומתעבר על ריב לא לו. והשתיה כדת אין אונס, כי כן יסדה המלכה יהודית על כל רב ביתה²¹, לעשות כרצון איש ואיש. קיימו וקבלו היהודים עליהם לקיים את דברי האגרת הזאת ולעשות יום משתה ושמחה ויום טוב.

ועתה אלהים, כאשר היית עם אבותינו כן תהיה עמנו, והוציאה ממסגר נפשנו. ואנחנו ביי' נצפה, נוחילה לאלהי ישענו. הנה יי' ישמיע אל ציון, הנה ישעך בא, הנה שכרו אתו, וקראו להם עם הקדש גאלי יי'.

אמן אמן סלה

נשלמה כתיבת זה הספר על ידי משה שצייל דאשקולה
 בשלשים יום לחדש סיון שנת קס"ה
 ברוך השם מלמד ידי לקרב מרומם על כל ברכה ותהלה.
 אמן אמן סלה.

21. יסדה ... ביתה, בכה"י: יסד ... ביתו.